

III. Tarım Orman Şûrası Sonuç Bildirgesi

- 1) Tarım ve orman politikalarının; **stratejik üretim ve sürdürülebilirlik** ilkeleri temel alınarak oluşturulması, **bütüncül ve entegre bir yöntemle hayata geçirilmesi**,
- 2) Tarım sektörünün yapısını iyileştiren, doğal kaynakları ve çevreyi koruyan, en az üç yıllık dönemi kapsayacak, aktif çiftçi odaklı, üretim, kalite, ulaşılabilir fiyatlar ve sürdürülebilirliği esas alan **yönlendirici bir destekleme sisteminin oluşturulması**,
- 3) Tarımsal işletmelerde **küçük, orta ve büyük ölçekli işletme** tanımlarının yapılarak faaliyetlerin planlanması,
- 4) Sürdürülebilirlik, verimlilik ve rekabet ilkelerine dayalı, **birim sudan maksimum faydayı sağlayacak, tarımsal üretim planlamasının** bir devlet politikası haline getirilerek güvence altına alınması,
- 5) Arazi toplulaştırma ve sınıflandırma projelerinin hızlandırılarak on yıl içerisinde tamamlanması, toprak bilgi sistemine dayalı **tarımsal arazi kullanım planlarının** hazırlanması,
- 6) Atıl tarım arazilerinin üretime kazandırılması için **arazi bankacılığı** ve **birlikte üretim** gibi alternatif modellerin oluşturularak yaygınlaştırılması, **miras mevzuatı** geliştirilerek tarım arazilerindeki intikal sorununun çözülmesi,
- 7) Uzun vadede ortaya çıkabilecek olan risklerin bertaraf edilmesi, ürün çeşitliliği, dış ticarete sürekliliği sağlama, ürün maliyetlerinin düşürülmesi ve en önemlisi Jeopolitik siyaset açısından **yabancı ülkelerde stratejik anlamda üretimin** teşvik edilmesi için arazi kiralamalarının devam edilmesi, uluslararası tarım ve orman faaliyetlerinin kurumsal altyapıya kavuşturulması,
- 8) Tüm ilgili kurum ve kuruluşlarla etkin işbirliği yapılarak **tohumdan sofraya dijital değer zincirinin** kurulması, **tarım sayımının** yapılması ve güncellenebilir veri tabanının oluşturulması,
- 9) Serbest piyasa düzeni içerisinde tarımsal ürünlerde fiyat spekülasyonlarının önüne geçilmesi için **stok takip sisteminin** oluşturulması, **gıda depolarında** izlenebilirliğinin sağlanması,
- 10) **Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuğu** kapsamındaki ürünlerin artırılması, sistemin geliştirilmesi, lisanslı depo işletmelerince tarım ürünlerine dayanılarak oluşturulan **elektronik ürün senetleri ticaretinin** yaygınlaştırılması,
- 11) Aile işletmeciliğinin sürdürülebilirliğini sağlamak için **kadın ve gençlerde girişimciliğin** desteklenmesi,
- 12) Bitki ve hayvan hastalıkları ile etkin mücadelede **yerli ilaç ve aşı üretiminin** teşvik edilmesi,
- 13) **Buzağı ölümleri ve döl verimi** istatistiklerinde uluslararası ortalamalara ulaşılması,

- 14) Kırmızı et sektöründe **küçükbaş hayvan eti tüketiminin özendirilmesi** ve pazar payının artırılması,
- 15) Küçük ve büyükbaş hayvancılıkta halk elinde ıslah ve benzeri projelerle **yerli ırklarımızın muhafaza ve ıslahına** yönelik çalışmaların artırılması,
- 16) Mera hizmetlerinin yürütülebilmesi, mera niteliği taşıyan alanların **tespit ve tahdit** çalışmalarının ivedilikle tamamlanması, üreticiler ve üretici örgütlerine tahsis edilmesi, **mera ıslahında** kullanılacak bitki tohumları geliştirme çalışmalarının teşvik edilmesi,
- 17) Büyükşehir belediyelerinde mahallelerin kırsal ve kentsel olarak yeniden yapılandırılması, **kırsal mahallelerde köy tüzel kişiliği yapısının** korunması, kırsal yaşamın Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde bütüncül ve entegre bir bakış açısıyla koordine edilmesi,
- 18) Su ürünlerinde balık işleme sektörünün geliştirilmesi, **pazarlama ve marka tescilinin** desteklenmesi, **ihracatın ve yerli tüketimin** artırılması,
- 19) Yetiştiricilikte ve avcılıkta **alternatif su ürünleri** türleri ile üretim ve verimliliğin sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde artırılması,
- 20) Tarımsal verimliliğin artırılması ve kaynakların daha etkin kullanılması için bilişim teknolojisini tarım sektörüne entegre ederek **Akıllı Tarım Uygulamalarının** yaygınlaştırılması, **Akıllı Tarım** konusunda yetişmiş çiftçi/mühendis/ara eleman sayısının özel programlar uygulanarak artırılması,
- 21) Sertifikalı tohum kullanımının yaygınlaştırılması çalışmalarına devam edilmesi,
- 22) Ülkemizin yerel hazinesi olan **ata (yerel) tohum** çeşitlerinin korunması, geliştirilmesi ve ticarete kazandırılması,
- 23) Gıda ve yem güvenliği, halk sağlığı, bitki sağlığı, hayvan sağlığı ve refahını sağlamak amacıyla **tohumdan sofraya** tüm zincirde etkin bir izlenebilirlik sağlanması ve denetim sisteminin etkinliğinin artırılması,
- 24) Tarım ve ormancılıkta iklim değişikliği ile önemi daha çok artan **meteorolojik bilginin** üretimin her aşamasında etkin kullanılması, iklim değişikliğinin etkilerini izlemeye ve araştırmaya yönelik faaliyetlerin artırılması ve olası etkileri engellemeye yönelik eylem planlarının geliştirilmesi,
- 25) Toprak ve su kaynaklarının **sürdürülebilir yönetim ilkeleri** çerçevesinde kullanılması, korunması ve izlenmesinin sağlanması,
- 26) Ülkemiz su kaynaklarının daha etkin ve daha verimli yönetilebilmesi, ihtiyaç duyulan hukuki alt yapının sağlanabilmesi amacıyla **Su Kanununun** çıkarılması,
- 27) Yeni sulama yatırımlarının ve rehabilitasyon projelerinin önümüzdeki 25 yılda tamamlanması, **tarımda suyun etkin ve verimli kullanılmasının** sağlanması,
- 28) **Ar-Ge ve inovasyonda** kaynakların daha etkin kullanılması için kamu, özel sektör ve üniversiteleri de kapsayacak yeni bir kurumsal altyapının oluşturulması,

- 29) Tarım ve ormancılıkta **yerli genetik kaynakların ve biyoçeşitliliğin** tespit, korunma, ıslah ve yaygınlaştırılması çalışmalarının artırılması,
- 30) Tarım ve orman ürünlerinde **kalite ve standardizasyon** çalışmalarının tamamlanması, sertifikasyon çalışmalarının yaygınlaştırılması,
- 31) Ülkemizde yetiştirilen ve uluslararası piyasalarda yüksek oranda talep gören tarım, gıda ve ormancılık ürünlerinde ihracat gelirlerini arzu edilen seviyelere çıkarmak için **marka, kalite, standardizasyon, tanıtım ve özendirme** çalışmalarının desteklenmesi, dünya üretiminde lider konumda bulunduğumuz ürünlerin **tanıtım faaliyetlerinin profesyonel** düzeyde yapılması ve pazar paylarının artırılması,
- 32) Tarım ve ormancılıkta **iş sağlığı ve güvenliği** uygulamalarının yaygınlaştırılması,
- 33) Tarım ve ormanla ilgili tüm **mevzuatın bütüncül olarak değerlendirilmesi**, yalın ve çelişkisiz bir mevzuat yapısının oluşturulması,
- 34) Kayıt, nakliye, hayvan pazarları ve mezbaha alt yapımızın yenilenerek, **hayvan hareketlerinde** etkin kontrolün sağlanması,
- 35) Tarımsal girdi ve finansman ihtiyacını karşılayan **sözleşmeli bitkisel ve hayvansal üretim modellerinin** desteklenmesi ve yaygınlaştırılması,
- 36) **Arı ürünleri** üretiminde verimliliğin artırılması ve katma değerli arı ürünlerinin çeşitlendirilmesi, bal harici ürünlerin eğitimlerinin yaygınlaştırılması, tüketiminin artırılması
- 37) Atık yönetimde **sıfır atık hedefine** ulaşmak için geri dönüşüm tesislerinin artırılması, atıkların değerlendirilmesine yönelik Ar-Ge projelerinin desteklenmesi,
- 38) **Coğrafi işaretli ürünler, markalaşma** ve katma değerli üretim ile **pazar çeşitliliğinin** artırılması, coğrafi işaretlerin yönetim ve denetleme süreçlerinin gözden geçirilerek mevzuatın tamamlanması,
- 39) Kadastrosu kesinleşen ormanların tapuya tescilinin tamamlanarak, orman sınırı dışına çıkarılacak yerlerin tayin ve tespiti **(2/B)** çalışmalarında yaşanan mülkiyet sorunlarının giderilmesi,
- 40) Uluslararası standartlara uygun **Ulusal orman envanterinin** tamamlanması,
- 41) Ülkemizin uluslararası arenada **orman fidanı üretim ve pazarlama merkezi** haline getirilmesi,
- 42) Ahşap kullanımının yaygınlaştırılması, yapısal ahşap standartlarının belirlenmesi ve ahşap yapı mevzuatının düzenlenmesi,
- 43) **Doğal kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin** tespit, korunma, geliştirme ve izleme çalışmalarının sürdürülmesi,
- 44) Orman köylülerinin gelir seviyelerinin artırılması için **odun dışı orman ürünlerinin** çeşitlendirilmesi ve **tarımsal ormancılığın** teşvik edilmesi,

- 45) Tarımsal üretimde ve ormancılık faaliyetlerinde **yenilenebilir enerji sistemleri kullanımının** yaygınlaştırılması,
- 46) Başta **çiftçilik** olmak üzere Tarım ve Ormancılık sektöründe yürütülen faaliyetler için **meslek standartlarının** oluşturulması, çiftçilik **mesleki eğitim kurumlarının** açılması ve eğitim alan gençlerin teşvik edilmesi, tarım ve ormancılıkta mesleki eğitimin geliştirilmesi,
- 47) **Organik ve organomineral gübre üretiminin** ve kullanımının teşvik edilerek kimyasal gübre ithalatının ve çevre kirliliğinin azaltılması, biyolojik ve biyoteknik mücadelenin yaygınlaştırılması,
- 48) **Üretici Örgütlerinin** girdi temini, üretim ve pazarlama aşamalarında etkinliklerinin artırılması için yönlendirilmesi,
- 49) **Gıdada bilgi kirliliğinin** tanım ve çerçevesinin belirlenmesi, bilgi kirliliği çıkarıcılara cezai yaptırım uygulanması için yasal mevzuatın çıkarılması,
- 50) **Beslenme okuryazarlığının** artırılması,
- 51) **Gıda kayıp ve israfının** önlenmesine yönelik ulusal politikaların geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası iş birliklerinin artırılması,
- 52) **Gıdada taklit ve tağşiş cezalarının** etkin caydırıcılığı için mevzuatta düzenleme yapılması,
- 53) **Deneyim ve teknik bilgi değişimi** amaçlı uluslararası projelerin teşvik edilmesi,
- 54) Orman içi ve kenarındaki mesken ve işyeri ruhsatlandırılmalarında **yangın güvenliği** açısından gerekli yasal düzenlemelerin oluşturulması,
- 55) Orman yangınlarına müdahalede **yüksek teknoloji ve yapay zekâ** uygulamalarının kullanılması,
- 56) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen tarım ve ormancılık faaliyetlerinde denetimli serbestlik kapsamında **kamuya yararlı işte çalışma cezası** alan hükümlülerin kullanılması,
- 57) Çölleşme ve erozyonla mücadelenin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi; uluslararası kuruluşlarla etkin işbirliği yapılması,
- 58) Tarım sektörünün en önemli problemi olan risk ve belirsizliğin azaltılması için gelir garantili ürün sigortasının çıkarılması,
- 59) Tarım, orman ve suyun yönetiminin aynı çatı altında toplanmasından doğan sinerjinin bölgesel dinamiklerle en etkin şekilde ekonomiye yansıtılması için **bölge veya havza bazlı yönetim** modeline geçilmesi,
- 60) Bir sonraki Tarım Orman şurasının 2024 yılında toplanması önerilmiştir.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı